

Clavé XXI

El Projecte Social de l'Orfeó Català i el Palau de la Música Catalana

DOSSIER DE PREMSA

1. Presentació
2. Visió, missió i objectius específics
3. Dimensió social del cant coral. El Districte de Ciutat Vella
4. Tipus de cors
5. Metodologia de treball i activitats

1. Presentació

Clavé XXI, el Projecte Social de l'Orfeó Català i el Palau de la Música Catalana, reivindica la figura de Josep Anselm Clavé, personatge cabdal en la història del cant coral a Catalunya. Clavé va ser pioner, a la darrereria del segle XIX, a engregar iniciatives de caire social relacionades amb la música. Va apropar el cant coral als treballadors de les fàbriques industrials, que no tenien accés a la cultura i que vivien amb unes dures condicions laborals. La pràctica coral els va suposar una alternativa a la vida de taverna.

Uns anys després, el 1891, Lluís Millet i Amadeu Vives van crear l'Orfeó Català, que amb uns plantejaments innovadors va renovar l'art coral. L'Orfeó Català va néixer amb quatre valors intrínsecs: excel·lència, catalanitat, participació i compromís social. Amb el nou Pla Estratègic de la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana iniciat el 2011, l'entitat recupera aquests quatre valors, que n'articulen tota la programació artística i l'activitat. Clavé i els seus cors simbolitzen la participació i el compromís social, valors que, per mitjà de l'Escola Coral de l'Orfeó Català, inspiren el Projecte Social del Palau de la Música Catalana del segle XXI.

L'octubre del 2011 es va posar en funcionament el projecte Clavé XXI amb la creació de diversos cors formats per nens i nenes del Districte de Ciutat Vella, amb una atenció especial a tots aquells que estaven en situació de vulnerabilitat social. Aquest projecte va néixer amb l'objectiu d'estendre l'acció del Palau al seu entorn i potenciar la inclusió social d'infants en situació de marginalitat mitjançant la música i especialment el cant coral, amb el convenciment del seu poder de transformació personal i social.

2. Visió, missió i objectius específics

La Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana inicia un nou camí de transformació oberta, dinàmica i plural amb la voluntat de complir la seva vocació de servei a la societat. Una nova trajectòria que es tradueix en noves maneres d'entendre i dur a terme la seva tasca com a agent cultural del país.

Aquest procés comporta nous valors i compromisos, tal com reflecteix el Pla Estratègic 2011-2015, amb l'objectiu d'assolir un impacte social que transcendeixi l'àmbit estrictament educatiu. Aquests valors són:

- Accessibilitat al Palau de la Música, un equipament cultural d'alt nivell.
- Proximitat amb els usuaris, tot creant lligams i estenent el radi d'acció del Palau al seu entorn.
- Dinamisme en les relacions, tot estimulant una participació activa dels usuaris i una resposta sensible i efectiva des del Palau.
- Inclusió i participació dels segments de població en situació de vulnerabilitat social en les accions programades.

La iniciativa principal que recull aquesta concepció és el Projecte Social de l'Escola Coral de l'Orfeó Català del Palau de la Música Catalana, que té una visió i una missió clares:

- **Visió:** enfortir la vocació de servei del Palau de la Música, tot expandint-ne la dimensió social i solidària.
- **Missió:** fomentar la inclusió social a partir de l'educació musical d'infants en situació de vulnerabilitat social.

El Palau es vol convertir en centre de referència al sud d'Europa en la utilització del cant coral com a eina per al desenvolupament social. Amb aquesta finalitat proposa la creació d'un model replicable en el futur en altres territoris. El projecte, a partir de tres anys d'experiència pilot que han servit per refinar-ne el model teòric i metodològic en l'àmbit territorial concret de Ciutat Vella, pretén consolidar-se en una primera etapa al Districte de Ciutat Vella i més endavant iniciar un procés d'expansió geogràfica. Aquesta expansió incorpora la sostenibilitat com a valor transversal, involucrant els diversos agents per assegurar-ne un funcionament òptim a mitjà i llarg termini.

Objectius específics:

Infants	<ul style="list-style-type: none"> o Oferir l'oportunitat de cantar en un cor als infants amb situació de vulnerabilitat social. o Fomentar l'ús adequat del temps lliure dels nens/nenes de sectors desfavorits per prevenir situacions de risc. o Oferir noves eines educatives per millorar el seu rendiment escolar. o Desenvolupar les seves habilitats musicals per mitjà de la formació musical i la pràctica coral. o Adquirir un nivell d'excel·lència en la pràctica coral. o Promoure valors vinculats a un millor desenvolupament personal: responsabilitat individual i col·lectiva, constància en l'esforç, sentiment de pertinença, autoestima i assertivitat.
Família	<ul style="list-style-type: none"> o Establir vincles relacionals entre els nens i les seves famílies mitjançant la música. o Fomentar la participació comunitària de les famílies dels infants. o Facilitar l'accés a equipaments culturals als usuaris i les seves famílies.
Societat	<ul style="list-style-type: none"> o Potenciar la creació de sinergies entre els agents socials de l'entorn objectiu. o Establir vincles entre diverses realitats culturals per afavorir la cohesió social i intercultural.

3. Dimensió social del cant coral. El Districte de Ciutat Vella

L'Escola Coral de l'Orfeó Català disposa d'una àmplia experiència en l'àmbit de la docència del cant coral entre els infants i els joves, que es materialitza en un programa educatiu, un equip de professionals i una diversitat de cors de nivell reconegut. Des de l'Escola Coral es vol exportar aquest model més enllà dels seus cors perquè se'n beneficiïn el màxim de nens i nenes del Districte de Ciutat Vella i d'altres territoris.

El programa parteix del plantejament que gràcies a l'educació musical i el cant coral es promouen les competències bàsiques, i de manera especial:

- L'expressivitat i la sensibilitat.

- La creativitat.
- La concentració.
- Les relacions socials.
- Relació amb l'entorn i la integració.
- Iniciació al llenguatge musical.
- La psicomotricitat.

La veu és un instrument que tots portem a sobre i que no requereix cap inversió. Aquest fet, juntament amb la possibilitat de poder fer música cantant, ja sigui individualment o sobretot amb els altres, esdevé una eina molt potent d'iniciació a la pràctica i al llenguatge musical, independentment del nivell d'ingressos. L'estreta relació entre paraula i música també converteix el cant en un vehicle molt potent d'integració i de coneixement de l'entorn, aspecte significatiu en territoris amb uns percentatges molt elevats de població immigrant, com és el cas de Ciutat Vella. La diversitat cultural, d'altra banda, aporta riquesa de continguts al projecte (cançons de tot el món, diferents maneres d'utilitzar la veu...).

El Districte de Ciutat Vella

El Districte de Ciutat Vella presenta una realitat complexa derivada dels importants canvis demogràfics i culturals als quals ha estat sotmès els darrers anys. Aquests canvis es tradueixen no només en la manca de recursos d'una part important de la seva població, sinó en problemàtiques socials com ara la poca integració d'una majoria de la població immigrant, un nombre elevat de famílies monoparentals en què la mare és l'únic referent familiar, l'elevada taxa d'atur, els problemes de conciliació de vida laboral i familiar, la dificultat d'accés als equipaments culturals, les taxes elevades de fracàs i abandonament escolar, etc.

Els darrers anys al Districte s'ha produït un augment de la diversitat cultural, a la qual s'ha sumat l'enduriment de la crisi econòmica. Les conseqüències han estat:

- Increment dels prejudicis envers la immigració.
- Increment de la competència pels recursos.
- Increment de la conflictivitat.
- Reducció dels recursos públics disponibles.
- Increment del fracàs escolar entre els infants i joves.

L'exclusió social té un origen multidimensional que suposa una de les claus del projecte. El projecte cerca, en primera instància, la detecció de les causes de l'exclusió mitjançant la incorporació d'entitats socials especialitzades i, en última instància, generar eines de creixement en els beneficiaris perquè puguin aconseguir una major autonomia.

4. Tipus de cors

- **Els cors de les entitats socials de Ciutat Vella.** Són 7 cors, amb un total de 102 infants en situació de vulnerabilitat social, que participen en les activitats que ofereixen les entitats socials en la franja de tarda durant els dies feiners; aquestes entitats socials acullen només els infants i les famílies en situació de risc d'exclusió social i totes estan adherides al programa CaixaProinfància de l'Obra Social "la Caixa". El cor és una activitat extraescolar que ofereixen les entitats amb la tutela dels professionals del Palau de la Música, en coordinació amb els de les entitats.
- **Els cors d'escoles de primària de Ciutat Vella.** Són 8 cors, 174 nens i nenes procedents de quatre escoles de primària de Ciutat Vella, d'edats compreses entre els 6 i 8 anys. Amb un assaig setmanal, la majoria d'aquestes formacions assagen a la seva pròpia escola, mentre que una assaja a les instal·lacions del Palau. La Fundació AGBAR dona suport a aquestes formacions.
- **Escola Coral de Ciutat Vella.** Els seus cors, amb assajos regulars al Palau, estan formats pels nens i joves de les escoles i les entitats socials que han estat seleccionats per la seva motivació i talent. Enguany hi ha dos cors: Cor Mitjans i Cor Juvenil. Els membres del Cor Mitjans assagen un cop a la setmana (a més de l'assaig amb el seu cor d'origen) i reben formació de llenguatge musical. A més, es va crear el Cor Juvenil per atendre la necessitat dels nois i noies un cop superat l'ensenyament primari. Aquesta formació fa un assaig d'una hora i mitja de durada a la setmana. L'Escola Coral de Ciutat Vella vol ser una rèplica de l'Escola Coral de l'Orfeó Català, però integrada per infants i joves del Districte en situació de vulnerabilitat social que destaquen pel seu talent. Precisament, la iniciativa del Cor Juvenil de Ciutat Vella ha merescut el reconeixement de la Fundació d'Antigues Caixes Catalanes, entitat successora de l'Obra Social d'Unnim, i del BBVA. L'any 2013 els empleats de l'antiga Unnim van poder votar, entre els 245 projectes socials i culturals que es van presentar a la convocatòria anomenada "Territoris Solidaris", aquells que consideraven de més interès. Dels 42 projectes premiats finalment, un va ser el projecte presentat per la Fundació Orfeó Català-Palau de la Música Catalana, al qual es van atribuir 10.000 euros. Aquests recursos s'han destinat íntegrament al finançament de la iniciativa.
- **Cors tutelats.** Són cors de fora del Districte de Ciutat Vella que ja funcionen per si mateixos en territoris amb un percentatge elevat de població en situació de vulnerabilitat social. El Palau els hi ofereix assessorament extern i convida als seus directors a participar en els cursos de formació. Les formacions segueixen la metodologia del projecte i participen en el concert de final de curs al Palau. Aquests cors es poden convertir en la punta de llança per al futur desplegament més sistemàtic del projecte en un territori concret. Ara mateix en formen part dos cors de Mataró.

5. Metodologia de treball i activitats

L'equip de professionals de l'Escola Coral de l'Orfeó Català, amb Esteve Nabona com a director artístic i pedagògic de Clavé XXI, és el responsable de dirigir i implementar el programa, de manera coordinada i consensuada amb els equips directius, educadors i els assistents socials de les entitats participants.

A més, s'hi incorporen cantaires dels cors de l'Orfeó Català (Cor Jove, Cor de Noies i Orfeó Català) que han de fer els cursos de formació per a directors oferts pel Palau.

La formació continuada, mitjançant tres caps de setmana de treball intensiu, és un aspecte determinant del projecte. Els mateixos directors i professors de l'Escola Coral són els responsables de la formació de nous directors, així com de la formació dels representants de les entitats socials participants en el projecte. En aquest sentit, un d'aquests tres caps de setmana rep l'assessorament de formadors externs, de la Fundació Schola Cantorum de Veneçuela, experts en projectes socials i en mediació de conflictes.

Activitats

A banda de l'activitat pròpia de cada cor, amb una línia individual que inclou petits concerts al llarg de l'any adreçats per exemple a les famílies, tots els cors del projecte participen en un concert al final del curs escolar que se celebra a la Sala de Concerts del Palau de la Música Catalana. Aquest concert final té lloc des del 2012 conjuntament amb els altres cors del Districte de Ciutat Vella que tutela l'Ajuntament de Barcelona. Totes les famílies hi estan convidades i és una manera d'obrir les portes del Palau a la gent del barri.

A més, en el cas dels cors del barri integrats per nens seleccionats procedents dels cors de les entitats i les escoles, aquests també poden actuar al Palau de la Música Catalana durant el curs, conjuntament amb els cors de l'Escola Coral de l'Orfeó Català. Així mateix, el projecte ofereix el Petit Palau a les entitats socials perquè els seus cors facin concerts adreçats a les seves famílies.

Clavé XXI

Els cors de les entitats socials de Ciutat Vella reben el suport de:

Obra Social "la Caixa"

Els cors de les escoles de primària de Ciutat Vella reben el suport de:

El Cor Juvenil de Ciutat Vella ha merescut el reconeixement de la Fundació d'Antigues Caixes Catalanes, successora de l'Obra Social d'Unnim, i del BBVA.

